

8. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף טו עמוד ב
תנו רבנן: מה ראתה אסתר שזימנה את המן? ... רבי נחמיה
אומר: כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסיחו
דעתן מן הרחמים.

9. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיב עמוד ב
אמר רבי זירא אמר רבא בר זימונא: אם ראשונים בני מלאכים
- אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים - אנו כחמורים, ולא
כחמורו של רבי חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר, אלא
כשאר חמורים.

10. דף על הדף מסכת שבת דף קיב עמוד ב
בספר מגדולי התורה והחסידות (כרך י"ד ע' קח) מביא בשם
הגאון בעל חוות דעת זצ"ל ביאור בזה:
"לכאורה קשה מדוע נאמר בלשון ספק 'אם?' אלא נראה שכונת
הדברים היא: מי שמשיג ומבין בעצמו שהראשונים כמלאכים
הרי הוא כבני אדם. אבל מי שמדמה את עצמו כאחד הראשונים
וחושב שהראשונים הם כמותו, הרי הוא כחמור".

11. משנה מסכת אבות פרק ב משנה ד
ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו

12. שעורי דעת חלק ג - ממשלת הדעת שעור יב
הרב יוסף יהודה ליב ב"ר מרדכי בלוך נולד בשנת תר"ך (1860) בליטא. למד
בישיבת וולוז'ין ובישיבת המוסר בעיר קלם
רגילים אנו להבין פרושם של דברים אלו, שאי אפשר לנו לדון
את חברינו עד שנגיע אנו למצבם, ולפ"ז כמעט שבטלה מדת
הדין אצלנו, כי היתכן שיגיע מי שהוא למצבו של חברו ממש,
אך דרכו של רבינו הגדול למדה אותנו פי' אחר בזה: אל תדין
את חברך עד שתתבונן במצב נפשו, תחדור לעומק נשמתו
ותגיע למקומו שהוא עומד, ואז תבינה ותוכל לדונו. אין זאת
אומרת שלא יחייבהו, אבל עכ"פ יכיר וידע את סבות הרע שבו
וגם לא ימלט מלמצא בו גם חלק טוב, גם סגולות יפות ונכונות

13. שמות (פרשת תרומה) פרק כה פסוק יא
וְצִפְיֹת אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר מִבֵּית וּמִחוּץ תִּצְפְּנֶנּוּ וְעָשִׂיתָ עֲלָיו זָרְזָהָב
קָבִיב:
כלי יקר

ולא הזכיר זהב טהור מחוץ אף על פי שבלי ספק היה הכל
מזהב טהור מכל מקום לא הזכיר זהב טהור אצל החוץ .... דבר
אחר לפי שנקיין פנימי הקדוש ברוך הוא מקבלו כשהוא טהור
המחשבות, אבל לטהר את עצמו מבחוץ הוא דבר קשה מאד,
כי מדרך בני עמנו לדון את כל אדם לכף חובה כי מי לנו גדול
ממשה ויחפאו עליו דברים וחשדוהו במה שאין בו ואם בארזים
נפלה חץ שחוט לשונם מה יעשו אזובי קיר:

הנגלה והנסתר בטעמי המצוות

14. תלמוד בבלי מסכת שבת דף יב עמוד ב
מיתבי: לא יקרא לאור הנר שמא יטה. אמר רבי ישמעאל בן
אלישע: אני אקרא ולא אטה. פעם אחת קרא ובקש להטות.
אמר: כמה גדולים דברי חכמים, שהיו אומרים לא יקרא לאור
הנר!

פרשת תרומה-פורים - להסתכל מעבר למסך

1. שמות פרק כה פסוק כ
וְהָיוּ הַכְּרֹבִים פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַל סֻכִּים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַפְּתָר
וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַפְּתָר וְהָיוּ פְּנֵי הַכְּרֹבִים:
דברי הימים ב פרק ג פסוק יג
כְּנָפֵי הַכְּרֹבִים הָאֵלֶּה פְּרָשִׁים אֲמוֹת עֶשְׂרִים וְהֵם עֹמְדִים עַל
רְגְלֵיהֶם וּפְנֵיהֶם לְבַיִת: ס

2. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף צט עמוד א
רבי יוחנן ור' אלעזר, חד אמר: פניהם איש אל אחיו, וחד אמר:
פניהם לבית. ולמ"ד פניהם איש אל אחיו, הא כתיב: ופניהם
לבית! לא קשיא: כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן
בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום.

3. תלמוד בבלי מסכת יומא דף נד עמוד ב
אמר ריש לקיש: בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים
המעורין זה בזה, הוציאון לשוק ואמרו: ישראל הללו, שברכתן
ברכה וקללתן קללה, יעסקו בדברים הללו? מיד הזילום,
שנאמר כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה.

4. חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף צט עמוד א
והקשה הרב אבן מיגש מההיא דאמרין ביומא כשנכנסו גוים
להיכל ראו הכרובים שהיו מעורים זה בזה אמרו אומה זו
שקללתם קללה וברכתם ברכה מתעסקים בדברים אלו וכו',
והא באותה שעה לא היו עושין רצונו של מקום...

5. שמות (פרשת תרומה) פרק כה פסוק י
וְעָשׂוּ אֶרֶוֹן עֲצֵי שֵׁטִים אֲמֹתַיִם וְחֹצֵי אָרְכּוֹ וְאֵמָה וְחֹצֵי רָחְבוֹ וְאֵמָה
וְחֹצֵי קִמְתּוֹ:
אבן עזרא

והנה הכרובים היו עצי שמן. גם מזבח הקטרת לא היה כולו
זהב, והיה שוה, לפי הסברא כי הציפוי למראה העין הוא, ומעט
הזהב יכנס בציפוי. הלא כי הקרשים והבריחים והשולחן ומזבח
הקטורת כלם מצופים, ואין דבר שיהיה זהב כלו רק המנורה.
ואחר שעשו הארון זהב, מה צורך לעץ,

ראייה שטחית לעומת ראייה עמוקה

6. במדבר (פרשת שלח) פרק יג פסוק לב
וַיֵּצִיאוּ דַבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ
אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אָרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֵיהָ הוּא וְכָל הָעָם
אֲשֶׁר רְאִינוּ

רש"י במדבר (פרשת שלח) פרק יג פסוק לב
(לב) אוכלת יושביה - בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים,
והקב"ה עשה לטובה כדי לטרדם באבלם ולא יתנו לב לאלו:

7. רשימות שיעורים (רי"ד סולוביצ'יק) מסכת ברכות דף יז עמוד א
ונראה דמבואר מהגמ' שראיתו של אדם והבנת מה שהוא
רואה נמשכת אחר לבו, דכפי מה שלבו חושב - הוא רואה.
ויל"פ דשורש החטא של המרגלים היה באמת בזה, שאע"פ
שסיפרו מה שהם ראו, מ"מ ראייתם היתה מוטעת שראו
בשטחיות ולא ראו בפנימיות הדברים, וכמו שפרש"י עה"פ ארץ
אוכלת יושביה, "דכל מקום שעברנו מצאנום קוברים מתים,
והקב"ה עשה לטובה כדי לטרדם באבלם ולא יתנו לב באלו",
ולכן חטאו ואמרו "אפס כי עז העם הזה" כי ראייתם היתה
מעוותת.

18. נתיבות עולם נתיב התורה פרק יב

ור"ל כי המדריגה שקנה האדם על ידי התורה אין לומר שבטלה מעלה זאת כאשר שכח תלמודו. כי לא נחשב שהתורה מסתלקת מן האדם, כי כמו שתמצא אצל מי שהוא חכם גדול בתורה שאי אפשר שיהיה תורתו עמו כל שעה ואי אפשר שלא תסתלק מאתו התורה בעת השינה ובשאר זמנים, ובשביל זה לא תאמר שאין עליו בשעת שינה שם תלמיד חכם אף על גב שאין תורתו עמו מכל מקום שם חכם עליו, כי זה ענין האדם בעל גוף אשר מצד גוף שלו אי אפשר שתהיה התורה עמו תמיד, וכן אף שנסתלקה ממנו התורה לאונסו בשביל הגוף המקבל אין נחשב שהתורה מסתלקת ממנו, ולעולם הבא כאשר אין מונע אליו מצד הגוף כמו שיהיה לעתיד תהיה תורתו עמו.

19. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף מד עמוד א

חטא ישראל. אמר רבי אבא בר זבדא: אף על פי שחטא - ישראל הוא. אמר רבי אבא: היינו דאמר אינשי אסא דקאי ביני חילפי אסא שמיה, ואסא קרו ליה. (הדס שצומח בין צמחים שנקראים "חילפי", ולכן הוא גרוע, ובכל זאת שמו עדין הדס ועדיין הוא נקרא כך בפי הבריות.)

בפורים מסירים את התחפושת...

20. מאמרי הראיה עמוד 153

נכנס יין יצא סוד, ומאוד אנו צריכים בחיינו, שסודות הנעלמים יצאו ויתגלו. על ידי גלויים של הסודות נכיר את עצמנו, נכיר את מה שחבוי בקרבנו, בשעה שאנחנו נבוא לאותה הבחינה של "לבסומי עד דלא ידע" נפטר לפחות לשעה מכל אותן הידיעות המטעות אותנו המוליכות אותנו כשבוים ואין לפדות, כאסירים ואין להתיר, והידיעות המטעות הללו הן מסתירות ממנו את היסוד. הבלא מפיק הבלא ובסומא מפיק בסומא, מבוסמים אנחנו יותר מדאי מדמיונות חיצוניים ובשביל כך אין אנו מרגישים את האמיתיות הפנימיות שלנו, את סוד האמת.

21. אסתר פרק ב פסוק טו

(טו) וְבַהֲגִיעַ תֵּר אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל דָּד מְרַדְכֵי אֲשֶׁר לָקַח לָהּ לְבָא אֶל הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דְבָר כִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יֹאמֶר הַגִּי סָרִיס הַמֶּלֶךְ שְׁמֵר הַנְּשִׂים וְתִהִי אֶסְתֵּר נִשְׂאֵת חַן בְּעֵינֵי כָל רְאִיָּה:

22. דעת חכמה ומוסר חלק א מאמר כו

כשנדפדף במגילה זו כסדר, "בימים ההם כשבת וגו' בהראותו את עושר כבוד וגו'" - הנה ודאי שכונתו זו של אחשורוש לא היתה כ"כ בולטת וגלויה לעין, ודאי שכל הפקודות שניתנו אודות משתה זה היו כתובים בהם סיבות וטעמים שונים, והכונה האמיתית של אחשורוש היתה מכוסה מעין כל רואה. ההשקפה התורית על כל דבר הוא לעצם פנימיותו ותוכו מבלי הלבוש החיצוני. מלכות אחשורוש נקראה מלכות חונף (אסתר רבה בפתחה), מתחילה רצה לצאת ידי חובת אוהביו והרג את ושת', אח"כ הרג את היועצים בכדי לצאת ידי חובת אחרים, תוכן כל זה הוא ציור מ"מדות". דעת חכמה ומוסר חלק א מאמר כו. לעומת זה מציינת לנו המגילה טפוסים מרדכי ואסתר, גם כאן אינו מדובר בשבחי אסתר ומרדכי בתור פרט, אלא הוא ציור מאפיה ומדותיה של בת ישראל, "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה", לא רצתה שתתפרסם במלכות אחשורוש האדירה בשעתה, זהו ממדות הכלל ישראל. ... כי הנה לו ה' אחשורוש יודע מוצאה של אסתר שהיא בת מלכים, ודאי שגם זה ה' יכול לסייע לטובתה שתבחר למלכה, וצוה עליה מרדכי "אשר לא תגיד". "ובהגיע תר אסתר וגו' לא בקשה דבר"; "לא בקשה דבר" - זהו קו העובר בכל חייה של אסתר, תמונה מחייה של בת ישראל, כל חייה היו - "לא בקשה דבר". בקצרה: תמונה שונה מן הקצה אל הקצה מתמונה הקודמת, ציור של מדות טובות ונעלות.

15. דף על הדף מסכת שבת דף יב עמוד ב

וצ"ב שהיה די לומר כמה גדולים דברי חכמים, והסיום שאמרו ולא יקרא לאור הנר מיותר וכו'. וכתב בספר דברי אליהו להגר"ר אליהו גורדון ז"ל בשם רבינו הגר"א ז"ל: הנה לכל מצוה ומצוה יש שני טעמים, האחד על דרך הפשט מה שכתוב בתורה טעמה, והשני הוא הטעם אשר לא כתוב בתורה, כי הוא נסתר ונעלם. והנה אף שהטעם הפשוט בטל, אבל הטעם שעל דרך הסוד נשאר קיים. הנה הי"ח דברים שגזרו עליהם חכמים (שבת יג, ב), אף כי ישנם כמה דברים שעבר עליהם הטעם, מכל מקום אסור. כגון חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסור, שמא עירב בו חלב טמא (ע"ז לה, ב), ואפילו עכשיו שאין דבר טמא מצוי בינינו, מכל מקום אסור משום שהטעם שעל דרך הנעלם נשאר קיים. ואמרו על הגאון אשר היה נזהר מגילוי, ואף שאין ארס נחש מצוי בינינו בכל זאת נזהר בזה. זה שנכשל אדון כל החכמים בלקוח נשים הרבה, ואמר אני אקח ולא יסירו את לבבי, כי זהו הטעם מה שאסרה תורה למלך להרבות נשים. והחכם מכל אדם נשען על ביתו, אשר אינו דומה הוא לכל האדם אשר על פני האדמה, ועל כן לא ישל בדבר זה. והראו לו מן השמים אשר לבד הטעם הפשוט, יש עוד טעם שהוא על דרך הסוד והנעלם, ועל כן נכשל גם בטעם הפשוט.

זהו שאמרו רבי ישמעאל קרא וביקש להטות, עבור כי הוא סבור כי הטעם שמבואר שאסור לקרות לאור הנר שמא יטה הוא הטעם, ועל כן אמר אני אקרא ולא אטה. ולכן כמעט נכשל בה, עבור כי הראו לו מן השמים, אשר לבד הטעם שמבואר בגמרא ישנו טעם נעלם ונסתר. וזהו שאמר כמה גדולים דברי חכמים, רוצה לומר, המשנה שאמרה "לא יקרא לאור הנר", ולא כתבה טעם. ולכן לא נכשל בה שום אדם, כי איננו יודע למה אסרו, אבל כאשר כתוב בה הטעם "שמא יטה", ירהיב אדם עוז בנפשו לאמר אני אקרא ולא אטה, ודפח"ח.

16. שו"ת תורה לשמה סימן תלו (בן איש חי)

ר"ה שחל להיות בשבת שאין תוקעין א"כ איך נעשה למעלה כל התיקונים....

תשובה הטעם דשמא יעבירו ד"א בר"ה לא אמרו רז"ל אלא בשביל לעשות טעם פשטי ונגלה לגזרתם לפני המון ישראל כדי שתתקבל גזרתם אצל כל אדם ולא תהיה גזרה שאין בה טעם אך אין זה עיקר הטעם שלהם אלא העיקר הוא מפני שהם ידעו ברוח קדשם שהתיקון הנעשה ע"י מצות אלו ביום זה הנה כאשר חל יום זה בשבת הנה הוא נעשה מאיליו מכח קדושת השבת ואין צריך לעשותו על ידינו לכן בעבור כבוד שבת תקנו שלא לתקוע (יום) [ביום] זה ולא יטלו לולב להורות שהתיקון של המצות האלה הוא נעשה מאיליו ע"י קדושת השבת אך זה הטעם הוא סוד ונסתר ולא יספיק להמון ישראל ולכן הוכרחו לעשות טעם אחר לגזרתם והוא שמא יעברנו ד"א בר"ה ומאחר שהם מוכרחים לגלות זה הטעם על כן במקדש דלא שייך זה הטעם דשמא יעביר ד"א תוקעין

על האדם לגלות את הנסתר שבתוכו

17. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ח עמוד ב

והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו, דאמרין: לוחות ושברי לוחות מונחות בארון.

23. דברים (פרשת כי תצא) פרק כד פסוק ח
הַשְׁמֵר בְּנִגְעַת הַצֶּרַעַת לִשְׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יֹרֶוּ אֶתְכֶם
הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כְּאֲשֶׁר צִוִּיתֶם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת:
רש"י
(ח) השמר בנגע הצרעת - שלא תתלוש סימני טומאה, ולא תקוץ את
הבהרת:

24. שמות (פרשת תרומה) פרק כה פסוק יא
(יא) וְצִפִּית אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר מִבֵּית וּמִחוּץ תִּצְפְּנוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זָר זָהָב
סָבִיב:
רש"י
(יא) מבית ומחוץ תצפנו - שלשה ארונות עשה בצלאל, שתיים של
זהב ואחד של עץ, וארבע כתלים ושולים לכל אחד ופתוחים מלמעלה,
נתן של עץ בתוך של זהב ושל זהב בתוך של עץ, וחפה שפתו
העליונה בזהב, נמצא מצופה מבית ומחוץ:

25. תלמוד בבלי מסכת יומא דף עב עמוד ב
מבית ומחוץ תצפנו אמר רבא: כל תלמיד חכם שאין תוכו כבדו - אינו
תלמיד חכם.

סיכום קצר:

את העולם ניתן לראות בראייה שטחית או בראייה עמוקה.
טבע האדם לשפוט את המציאות על פי הנראה לעין ולא
מתוך התבוננות. חובתנו לסגל לעצמנו יכולת להתבונן על
החיים מתוך ראייה פנימית.
חורבן הבית היה נראה כחרון אף, אך דווקא בחורבן היו
הכרובים מעורים זה בזה וזאת כדי להורות שברובד הפנימי
היציאה לגלות טומנת בתוכה קירבה גדולה.
התבוננות פנימית מאפשרת לנו להבין את עצמנו ואת
סביבתנו ומתוך ההבנה הזו אנו יכולים להגיב בצורה מדויקת
יותר.
בפורים נכנס יין ויצא סוד. כל ה"ונהפוכו" שבפורים בא
להורות לנו שהמציאות שאנו רואים בראייה שטחית הינה
חלקית או שגויה, הראייה הפנימית מאפשר להשלים את
התמונה או לראות את המציאות באור אחר.

